

A BESZÉDPERCEPCIÓ ONLINE MÉRÉSE 1–3. OSZTÁLYOS TANULÓK KÖRÉBEN

Szili Katalin, Pásztor Attila
SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: IKT; beszédpercepció; eDia

A harmonikus személyiség egyik alapfeltétele az ép verbális kommunikáció, s erre épülve a nyelv vizuális formájának megfelelő szintű elsajátítása. Az olvasás és az írás elsajátításának egyik alapvető feltétele az ép beszéd. Az olvasástanulási nehézségek hátterében a beszédpercepció folyamatainak működési elégtelenségei hosszú ideig rejtve maradhatnak (Gósy, 2010), a problémák felismerése gyermekkorban nehéz. A beszéd-feldolgozási zavar kiterjedése nem mutat egységes képet, tudományosan nehezen prognosztizálható (Gósy és Imre, 2007).

A kutatás célja az alsó tagozatos gyermekek beszédértésének, beszédészlelésének mérése, értékelésére létrehozott új típusú (online) feladatbank reliabilitásmutatóinak meghatározása, az egyes itemek nehézségének megállapítása, tesztidegen itemek keresése; valamint megtudni, hogy a vizsgált populáció körében milyen eredményességgel alkalmazható az online adatfelvétel, s mennyi időt töltenek a tanulók egy-egy feladatsor megoldásával. A bemutatott kutatás során a beszédpercepció fejlettségének vizsgálata történt a fonológiai tudatosság és a mentális lexikon területein első (n=150), második (n=199) és harmadik (n=177) osztályos tanulók körében (N=531). A feladatbank kilenc szubtesztből áll; a fonológiai tudatosság területéről a rímfelismerés, a szótagszegmentálás, a hang- és szóösszehasonlítás, a szótagok-hangok összekapcsolása, a szórészek elkülönítése, a mentális lexikon területéről az ellentétes kifejezések, a rokon értelmű szavak, a főfogalmak, valamint a téri relációs szókinccs vizsgálatára került sor. A feladatok megértését hangfájl segíti. Mindegyik szubteszt 25–30 itemből áll. A változókat kvantitatív adatelemzés során dichotóm változóként kezeltük. A pilot kutatás 2012 decemberében valósult meg. Az adatfelvétel számítógépes online módszerrel, az eDia platformmal (Molnár és Csapó, 2013) történt. A szubtesztek reliabilitásmutatói (Coronbach- α) a teljes mintán 0,70 és 0,95 közöttiek, és hat feladat kivételével a feladatok pozitív előjellel diszkriminálnak. A normareferenciás tesztnek megfelelően az itemek többsége közepes nehézségű (0,30–0,70). A tanulók átlagosan 8–15 perc alatt végeztek egy feladatsorral, azonban az elsősöknek jóval hosszabb időre volt szükségük. Az online adatfelvétel mindhárom évfolyamon eredményesen alkalmazható. A szükséges fejlesztő munkát elvégezve, a feladatbankot az oktatásban, főleg a segítő-formáló, fejlesztő, diagnosztikus értékelés során lehet alkalmazni a tanulók közvetlen segítése érdekében. Rövid idő alatt, csoportos, gyors diagnózis biztosítható a beszédpercepció területén jelentkező problémák feltárására, ami lehetőséget biztosít az olvasási és a helyesírási nehézségek prevenciójára, illetve a reedukációs beavatkozás mielőbbi megkezdésére.

A kutatást a TÁMOP 3.1.9/11 program támogatta.